

Cuprins

Capitolul I. Protecția patrimoniului și infracțiunea de înșelăciune	1
<i>Secțiunea 1. Necesitatea ocrotirii patrimoniului</i>	1
<i>Secțiunea a 2-a. Cadrul instituit pentru protecția patrimoniului</i>	4
§1. Protecția patrimoniului prin mijloace de drept civil	4
§2. Protecția patrimoniului prin mijloace de drept penal	5
2.1. Cadrul legal actual privind infracțiunile contra patrimoniului în Codul penal	5
2.2. Protecția patrimoniului prin legi speciale	10
<i>Secțiunea a 3-a. Privire de ansamblu asupra infracțiunii de înșelăciune</i>	11
<i>Secțiunea a 4-a. Locul infracțiunii de înșelăciune în cadrul infracțiunilor contra patrimoniului</i>	12
<i>Secțiunea a 5-a. Raportul dintre conceptul de înșelăciune și conceptul de fraudă</i>	14
<i>Secțiunea a 6-a. Criminalitatea în date statistice privind infracțiunile contra patrimoniului, cu accent pe infracțiunea de înșelăciune</i>	17
§1. Date statistice privind numărul constatat de infracțiuni contra patrimoniului și de infracțiuni de înșelăciune	18
§2. Statistici privind numărul trimiterilor în judecată și numărul condamnărilor pentru infracțiuni contra patrimoniului și pentru infracțiunea de înșelăciune	21
2.1. Date statistice privind situația criminalității la nivelul anilor 1993-2004	21
2.2. Date statistice privind situația criminalității la nivelul anului 2005	22
2.3. Date statistice privind situația criminalității la nivelul anului 2006	23
2.4. Date statistice privind situația criminalității la nivelul anului 2007	23
2.5. Date statistice privind situația criminalității la nivelul anului 2008	24
2.6. Date statistice privind situația criminalității la nivelul anului 2009	25
2.7. Date statistice privind situația criminalității la nivelul anului 2010	26
2.8. Date statistice privind situația criminalității la nivelul anului 2011	27
§3. Criminalitatea feminină, statistici privind infracțiunile contra patrimoniului și infracțiunea de înșelăciune	28
§4. Date statistice privind infracțiunile contra patrimoniului și infracțiunea de escrocherie în Republica Moldova	34
§5. Concluzii privind datele statistice referitoare la infracțiunea de înșelăciune	36
Capitolul al II-lea. Aspecte privind evoluția conceptului de înșelăciune	38
<i>Secțiunea 1. Arhetipul juridic al înșelăciunii în textele biblice</i>	38
§1. Textele biblice, origine pentru infracțiunea de înșelăciune – perspectivă biblică asupra infracțiunii de înșelăciune	38
§2. Înșelăciunea și păcatul	39
2.1. Înșelăciunea edenică și păcatul originar	40
2.2. Înșelăciunea și Iuda	42
§3. Înșelăciunea și Decalogul	42
3.1. Înșelăciunea și porunca „Să nu furi!”	43
3.2. Înșelăciunea și porunca „Să nu mărturisești strâmb împotriva aproapelui tău!”	43

§4. Înșelăciunea – hermeneutica textelor biblice _____	44
<i>Secțiunea a 2-a. Evoluția istorică a reglementării infracțiunii de înșelăciune în legislația noastră penală _____</i>	<i>50</i>
§1. Evoluția preocupărilor pentru sancționarea faptelor de înșelăciune _____	50
§2. Înșelăciunea în Cartea românească de învățătură din 1646 _____	56
§3. Înșelăciunea în Îndreptarea legii din 1652 _____	57
§4. Înșelăciunea în Pravilniceasca Condică din 1780 _____	58
§5. Înșelăciunea în Manualul juridic al lui Andronache Donici _____	59
§6. Înșelăciunea în Codul Calimach din 1817 _____	60
§7. Înșelăciunea în Condica criminalicească cu procedura ei din 1820 și 1826 _____	61
§8. Înșelăciunea în Legiuirea Caragea din 1818 _____	63
§9. Înșelăciunea în Condica criminală cu procedura ei din 1841 și 1851 _____	64
§10. Reglementarea infracțiunii de înșelăciune în Codul penal român din anul 1864 _____	66
§11. Reglementarea infracțiunii de înșelăciune în Codul penal român din anul 1936 _____	68
§12. Reglementarea infracțiunii de înșelăciune în Codul penal român din anul 1968 _____	70
§13. Reglementarea infracțiunii de înșelăciune în Legea nr. 301/2004 (abrogată) _____	73
§14. Modificări aduse Codului penal actual în materia infracțiunii de înșelăciune prin Legea nr. 202 din 25 octombrie 2010 _____	74
Capitolul al III-lea. Analiza infracțiunii de înșelăciune _____	75
<i>Secțiunea 1. Conținutul legal al infracțiunii de înșelăciune _____</i>	<i>75</i>
<i>Secțiunea a 2-a. Obiectul infracțiunii de înșelăciune _____</i>	<i>77</i>
§1. Obiectul juridic generic _____	78
§2. Obiectul juridic special _____	78
§3. Obiectul material _____	79
<i>Secțiunea a 3-a. Subiectul infracțiunii de înșelăciune _____</i>	<i>81</i>
§1. Subiectul activ. Participația penală _____	82
§2. Subiectul pasiv _____	87
<i>Secțiunea a 4-a. Locul și timpul săvârșirii infracțiunii _____</i>	<i>90</i>
<i>Secțiunea a 5-a. Situația premisă _____</i>	<i>91</i>
<i>Secțiunea a 6-a. Latura obiectivă _____</i>	<i>92</i>
§1. Elementul material _____	92
§2. Urmarea imediată _____	109
§3. Legătura de cauzalitate _____	116
<i>Secțiunea a 7-a. Latura subiectivă _____</i>	<i>120</i>
§1. Forma de vinovăție cu care se săvârșește infracțiunea de înșelăciune _____	120
§2. Scopul – cerință esențială pentru existența infracțiunii de înșelăciune _____	124
§3. Mobilul în cazul infracțiunii de înșelăciune _____	127
<i>Secțiunea a 8-a. Formele și modalitățile infracțiunii de înșelăciune _____</i>	<i>127</i>
§1. Formele infracțiunii de înșelăciune _____	127
1.1. Faza internă. Faza externă _____	128
1.2. Actele de pregătire _____	128
1.3. Tentativa _____	130
1.4. Înșelăciunea – fapta consumată _____	132

1.5. Înșelăciunea – fapta epuizată _____	134
§2. Modalitățile infracțiunii de înșelăciune _____	136
2.1. Modalități normative _____	136
2.2. Modalități faptice _____	152
<i>Secțiunea a 9-a. Tratament sancționator _____</i>	<i>154</i>
§1. Tratamentul sancționator în Codul penal în vigoare _____	154
§2. Tratamentul sancționator în noul Codul penal – Legea nr. 286/2009 _____	157
§3. Situații tranzitorii _____	158
<i>Secțiunea a 10-a. Particularități privind infracțiunea de înșelăciune în convenții _____</i>	<i>159</i>
<i>Secțiunea a 11-a. Particularități privind infracțiunea de înșelăciune prin emiterea de cecuri fără acoperire _____</i>	<i>172</i>
§1. Terminologie specifică infracțiunii de înșelăciune cu cecuri. Noțiuni extrapenale _____	174
§2. Obiectul juridic _____	176
§3. Obiectul material _____	177
§4. Subiectul activ. Participația penală _____	177
§5. Subiectul pasiv _____	180
§6. Latura obiectivă _____	181
§7. Coexistența infracțiunii de înșelăciune cu cecuri din art. 215 alin. (4) C. pen. cu alte incriminări similare _____	198
7.1. Coexistența infracțiunii de înșelăciune cu cecuri din art. 215 alin. (4) C. pen. cu infracțiunile din art. 84 din Legea nr. 59/1934 asupra cecului _____	198
7.2. Delimitarea infracțiunii de înșelăciune din art. 215 alin. (4) C. pen. față de infracțiunile din art. 84 din Legea nr. 59/1934 asupra cecului _____	205
7.3. Coexistența infracțiunii de înșelăciune din art. 215 alin. (4) C. pen. cu infracțiunea de falsificare de monede sau alte valori din art. 282 C. pen. Delimitare _____	211
7.4. Problema extinderii sferei de aplicare a infracțiunii de înșelăciune din art. 215 alin. (4) C. pen. cu privire la alte titluri de credit: biletul la ordin și cambia _____	214
§8. Latura subiectivă _____	217
§9. Formele și modalitățile infracțiunii _____	219
§10. Tratament sancționator _____	221
§11. Delimitarea infracțiunii de înșelăciune din art. 215 alin. (4) C. pen. față de infracțiunea de înșelăciune în convenții din art. 215 alin. (3) C. pen. _____	221
§12. Concluzii privind reglementarea infracțiunii de înșelăciune cu cecuri _____	223

Capitolul al IV-lea. Analiza unor aspecte de natură civilă relevante în cazul infracțiunii de înșelăciune cu accent pe infracțiunea de înșelăciune în convenții. Delimitări _____	225
<i>Secțiunea 1. Buna-credință în viziunea noului Cod civil. Implicații privind infracțiunea de înșelăciune _____</i>	<i>225</i>
<i>Secțiunea a 2-a. Terminologia specifică infracțiunii de înșelăciune – unitate conceptuală în dreptul civil și dreptul penal _____</i>	<i>241</i>
<i>Secțiunea a 3-a. Contract nul sau anulabil – aplicarea legii civile sau a infracțiunii de înșelăciune în convenții _____</i>	<i>243</i>
<i>Secțiunea a 4-a. Consimțământul viciat în cazul infracțiunii de înșelăciune _____</i>	<i>247</i>

<i>Secțiunea a 5-a. Delimitare între infracțiunea de înșelăciune în convenții și contractele încheiate prin vicierea consimțământului</i>	259
<i>Secțiunea a 6-a. Delimitare între infracțiunea de înșelăciune în convenții și răspunderea civilă pentru neexecutarea obligațiilor contractuale</i>	267
<i>Secțiunea a 7-a. Înșelăciunea în convenții și vânzarea bunului altuia în viziunea noului Cod civil</i>	279

Capitolul al V-lea. Delimitarea infracțiunii de înșelăciune față de alte infracțiuni **298**

<i>Secțiunea 1. Necesitatea delimitării infracțiunii de înșelăciune față de alte infracțiuni</i>	298
<i>Secțiunea a 2-a. Înșelăciunea și șantajul (art. 194 C. pen.)</i>	299
<i>Secțiunea a 3-a. Înșelăciunea și furtul (art. 208 C. pen.)</i>	302
<i>Secțiunea a 4-a. Înșelăciunea și abuzul de încredere (art. 213 C. pen.)</i>	314
<i>Secțiunea a 5-a. Înșelăciunea și gestiunea frauduloasă (art. 214 C. pen.)</i>	318
<i>Secțiunea a 6-a. Înșelăciunea și delapidarea (art. 215¹ C. pen.)</i>	319
<i>Secțiunea a 7-a. Înșelăciunea și uzurparea de calități oficiale (art. 240 C. pen.)</i>	320
<i>Secțiunea a 8-a. Înșelăciunea și abuzul în serviciu (art. 246-248 C. pen.)</i>	322
§1. Delimitări de lege lata între infracțiunile de înșelăciune și abuz în serviciu	323
§2. Delimitarea între infracțiunile de înșelăciune și abuz în serviciu din perspectiva practicii judiciare	325
§3. Delimitarea între infracțiunile de înșelăciune și abuz în serviciu în lumina noului Cod penal – Legea nr. 286/2009	328
§4. Concluzii privind delimitarea între infracțiunile de înșelăciune și abuz în serviciu	329
<i>Secțiunea a 9-a. Înșelăciunea și luarea de mită (art. 254 C. pen.)</i>	330
<i>Secțiunea a 10-a. Înșelăciunea și traficul de influență (art. 257 C. pen.)</i>	335
<i>Secțiunea a 11-a. Înșelăciunea și infracțiunile de fals (art. 282-294 C. pen.)</i>	344
§1. Înșelăciunea și infracțiunile de falsificare de monede, timbre sau de alte valori	346
1.1. Înșelăciunea și falsificarea de monede sau de alte valori	346
1.2. Înșelăciunea și falsificarea de valori străine	350
1.3. Înșelăciunea prin emiterea de cecuri fără acoperire și falsificarea de cecuri	352
§2. Înșelăciunea și falsificarea instrumentelor de autentificare sau de marcare	356
§3. Înșelăciunea și infracțiunile de fals în înscrisuri	356
<i>Secțiunea a 12-a. Înșelăciunea, înșelăciunea la măsurătoare și înșelăciunea privind calitatea mărfurilor (art. 296 și art. 297 C. pen.)</i>	360
<i>Secțiunea a 13-a. Înșelăciunea și punerea în circulație a produselor contrafăcute (art. 300 C. pen.)</i>	365
<i>Secțiunea a 14-a. Înșelăciunea și falsificarea de alimente ori alte produse (art. 313 C. pen.)</i>	366
<i>Secțiunea a 15-a. Înșelăciunea și infracțiuni prevăzute în legi speciale care se săvârșesc prin inducere în eroare</i>	368
§1. Înșelăciunea și evaziunea fiscală	368
§2. Înșelăciunea în contractele electronice încheiate prin intermediul internetului și fraudă/înșelăciunea informatică	372

§3. Înșelăciunea și crearea de plusuri în gestiune _____	383
§4. Înșelăciunea și Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 99/2006 privind instituțiile de credit și adecvarea capitalului _____	384
§5. Înșelăciunea și Legea nr. 85/2006 privind procedura insolvenței _____	385
§6. Înșelăciunea și publicitatea înșelătoare _____	388
§7. Înșelăciunea și protecția consumatorilor _____	397
§8. Înșelăciunea și infracțiunile din Legea societăților nr. 31/1990 _____	404
§9. Înșelăciunea și traficul de persoane _____	407
<i>Secțiunea a 16-a. Concluzii privind delimitarea infracțiunii de înșelăciune față de alte infracțiuni _____</i>	<i>414</i>

Capitolul al VI-lea. Aspecte complementare _____ 416

<i>Secțiunea 1. Analiza criminologică a infracțiunii de înșelăciune _____</i>	<i>416</i>
§1. Aspecte de ordin criminologic privind infracțiunea de înșelăciune _____	416
§2. Scopul analizei criminologice a infracțiunii de înșelăciune _____	418
§3. Motivația infracțională în cazul infracțiunii de înșelăciune _____	419
§4. Factori relevanți pentru săvârșirea infracțiunii de înșelăciune _____	420
4.1. Familia _____	421
4.2. Școala _____	423
4.3. Mediul de muncă _____	423
4.4. Comunitatea și mediul social _____	424
4.5. Nivelul de trai, sărăcia și inegalitatea economică _____	424
4.6. Interacțiunea factorilor criminogeni în cazul infracțiunii de înșelăciune _____	425
<i>Secțiunea a 2-a. Analiza unor aspecte de natură psiho-comportamentală specifice infracțiunii de înșelăciune _____</i>	<i>426</i>
§1. Profilul psiho-comportamental al infractorului în cazul infracțiunii de înșelăciune. Tipologia escrocului _____	426
1.1. Necesitatea abordării psihologice a infracțiunii de înșelăciune _____	426
1.2. Personalitatea interioară a escrocului _____	429
1.3. Particularitățile psihologice ale infractorului în cazul înșelăciunii _____	430
1.4. Duplicitatea comportamentului _____	435
1.5. Comportamentul simulat _____	436
1.6. Personalitatea exterioară a escrocului. Indicii de înșelăciune _____	438
1.7. Trăsături ale escrocilor _____	441
§2. Profilul victimei în cazul infracțiunii de înșelăciune _____	445
2.1. Necesitatea conturării profilului victimei în cazul infracțiunii de înșelăciune _____	445
2.2. Factori victimogeni în materia infracțiunii de înșelăciune _____	445
2.2.1. Contextul victimizării în materia infracțiunii de înșelăciune _____	445
2.2.2. Vulnerabilitatea victimală în materia infracțiunii de înșelăciune _____	446
2.3. Comportamentul victimal în cazul infracțiunii de înșelăciune _____	448
2.4. Tipologia victimei înșelate _____	449
2.5. Detectarea unor indicii verbale și nonverbale specifice înșelăciunii _____	450
2.6. Efectele infracțiunii de înșelăciune asupra victimei _____	453
<i>Secțiunea a 3-a. Investigarea criminalistică a infracțiunilor de înșelăciune _____</i>	<i>454</i>
§1. Particularități metodologice privind investigarea criminalistică a infracțiunilor de înșelăciune _____	454
1.1. Specificul investigației infracțiunii de înșelăciune _____	455
1.2. Direcții metodologice ale investigației infracțiunii de înșelăciune _____	456

§2. Investigarea infracțiunilor de înșelăciune _____	457
2.1. Primele măsuri luate în cercetarea infracțiunii de înșelăciune _____	457
2.2. Stabilirea exactă a faptelor și a împrejurărilor cauzei _____	457
2.3. Stabilirea cauzelor și condițiilor care au favorizat săvârșirea infracțiunii _____	458
2.4. Identificarea și prinderea făptuitorilor _____	459
2.5. Identificarea mijloacelor și a metodelor folosite în săvârșirea infracțiunii de înșelăciune _____	459
2.6. Alte activități de urmărire penală efectuate în anchetarea înșelăciunii _____	459
2.6.1. Ascultarea martorilor și a făptuitorilor _____	459
2.6.2. Efectuarea de percheziții și ridicarea de obiecte sau înscrisuri _____	461
2.6.3. Disponerea constatărilor tehnico-științifice a expertizelor judiciare _____	461
2.6.4. Luarea măsurilor asigurătorii _____	461
§3. Metodologia investigării infracțiunilor de înșelăciune la măsurătoare, înșelăciune cu privire la calitatea mărfurilor și a altor forme de înșelare a cumpărătorilor _____	462
§4. Metodologia investigării criminalistice a înșelăciunilor informatice _____	463
<i>Secțiunea a 4-a. Aspecte de drept procesual penal _____</i>	<i>465</i>
§1. Competența organului de urmărire penală _____	465
§2. Competența Direcției Naționale Anticorupție în cazul unor infracțiuni de înșelăciune. Modificări de actualitate intervenite cu privire la competența Direcției Naționale Anticorupție în cazul unor infracțiuni de înșelăciune, aduse prin O.U.G. nr. 63/2013 _____	468
2.1. Aspecte procedurale _____	470
2.2. Fraude la fondurile comunitare _____	473
§3. Infracțiunea de înșelăciune în cadrul criminalității organizate _____	475
3.1. Competența Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism în cazul unor infracțiuni de înșelăciune _____	476
3.2. Aspecte procedurale _____	478
3.3. Cooperare judiciară internațională _____	479
§4. Competența instanței de judecată _____	480
§5. Aspecte privind cercetarea infracțiunii de înșelăciune _____	483
§6. Acțiunea civilă și acțiunea penală _____	486
§7. Aplicarea procedurii speciale de urmărire și judecare a unor infracțiuni flagrante în cazul infracțiunii de înșelăciune _____	490
7.1. Condiții pentru aplicarea procedurii speciale de urmărire și judecare a unor infracțiuni flagrante în cazul infracțiunii de înșelăciune _____	490
7.2. Urmărirea penală a infracțiunii de înșelăciune ca infracțiune flagrantă _____	491
7.3. Judecata în cazul infracțiunii de înșelăciune ca infracțiune flagrantă _____	492
§8. Aplicarea procedurii speciale privind tragerea la răspundere penală a persoanei juridice în cazul infracțiunii de înșelăciune _____	493
<i>Secțiunea a 5-a. Aplicarea art. 74¹ C. pen. în cazul infracțiunii de înșelăciune _____</i>	<i>494</i>
§1. Probleme legate de introducerea art. 74 ¹ în Codul penal și de aplicare în cazul infracțiunii de înșelăciune _____	494
§2. Neconstituționalitatea art. 74 ¹ C. pen. Introducerea art. 75 alin. (1) lit. d) în noul C. pen. _____	508

Capitolul al VII-lea. Reglementarea infracțiunii de înșelăciune în legislații străine. Perspective legislative în dreptul penal român	512
<i>Secțiunea 1. Reglementarea infracțiunii de înșelăciune în legislații străine. Aspecte de drept comparat</i>	<i>512</i>
§1. Necesitatea cercetării unor reglementări din legislații străine privind infracțiunea de înșelăciune, în contextul unor aspecte de drept comparat	512
§2. Codul penal italian	514
§3. Codul penal francez	516
§4. Codul penal german	521
§5. Codul penal belgian	523
§6. Codul penal din Luxemburg	525
§7. Codul penal spaniol	527
§8. Codul penal din Canada	529
§9. Codul penal american	531
9.1. Codul penal federal american	531
9.2. Codul penal din New York	533
9.3. Codul penal model american	534
§10. Codul penal portughez	536
§11. Codul penal elvețian	537
§12. Înșelăciunea în Regatul Unit al Marii Britanii și al Irlandei de Nord	538
§13. Modelul de Cod penal scoțian	541
§14. Codul penal finlandez	543
§15. Codul penal suedez	544
§16. Codul penal australian	546
§17. Codul penal bulgar	547
§18. Codul penal al Republicii Moldova	549
§19. Codul penal din Argentina	551
§20. Codul penal din Republica Populară China	553
§21. Codul penal din Rusia	555
§22. Codul penal din Ucraina	556
§23. Codul penal din Ungaria	556
<i>Secțiunea a 2-a. Reglementarea infracțiunii de înșelăciune în noul Cod penal (Legea nr. 286/2009)</i>	<i>557</i>
Concluzii și propuneri de lege ferenda	574
Anexe	595
Bibliografie	603